

Román **ANNIE ERNAUXOVÉ** potvrzuje, že Nobelova cena je v dobrých rukou

Široké plátno kolektivní paměti

LITERATURA Nakladatelství Host mělo šťastnou ruku. Jen pár týdnů před tím, než označila porota Nobelovy ceny za literaturu za letošní nositelku tohoto nejprestižnějšího literárního ocenění Francouzku **Annie Ernauxovou** (* 1940), vydalo v překladu Tomáše Havla její asi nejvýznamnější dílo **Roky** z roku 2008. Je to teprve druhá možnost, jak se s jednou z nejvýznamnějších francouzských spisovatelek a žijící klasičkou mohou čeští čtenáři seznámit.

V roce 1995 vyšly v jednom svazku, v překladu Anny Kareninové, novely *Místo* a *Obyčejná žena*. V první z nich se budoucí nobelistka věnovala svému otci, v druhé matce – podobným pandánem zaujal literární veřejnost v posledních letech francouzský spisovatel a sociolog Édouard Louis. Tato globální literární celebrita také Annie Ernauxové gratulovala hned poté, co ve čtvrtek 6. října krátce po jedné hodině odpolední ovládlo její jméno většinu kulturních rubrik po celém světě.

A není divu. Annie Ernauxová je totiž spojována s takzvanou

autofikcí, jejíž autoři vycházejí ve svých knihách z vlastních zkušeností a již je momentálně Édouard Louis jedním z čelných představitelů. Pojítek mezi Édouardem Louistem a Annie Ernauxovou je více. Oba jsou občansky angažovaní, levicově smýšlející, pocházejí z chudších vrstev francouzské společnosti a jejich vazby s blízkými byly těžce zkoušeny, když odešli na studia, stali se význačnými intelektuály a vystoupili tak z prostředí, v němž vyrůstali.

V *Rocích* spisovatelka, která kromě Nobelovy ceny získala za svůj život množství dalších cen a za *Roky* byla nominována na Mezinárodní Bookerovu cenu, na základě svého života a zkušeností vytváří spíše obraz celé epochy. Její svižný průlet časem, od čtyřicátých let až do roku 2006, je mimořádně podnětnou četbou. Důležitá postava francouzského feminizmu přibližuje důležité události, kauzy, společenské tendence a nálady, které ladně propojuje s turbulencemi vlastního života – zachycuje „něco z odrazu kolektivní minulosti, promítané na plátno individuální paměti“.

Vedle množství informací a dobových postřehů, jež jsou servírovány s odzbrojující lehkostí, zaujme v *Rocích* i autorčin jazyk a celková výstavba díla. Annie Ernauxová, která se na sepsání těchto memoárů připravovala několik dekád, na pohled upozaduje vlastní osobnost a pocity, a to tím, že vypráví v er-formě velice strohým a zároveň hutným jazykem: „*Při čekání u pokladny v hypermarketu občas vzpomíná na všechny možné chvíle, kdy stála ve frontě s více či méně plným nákupním vozíkem. (...) Zrovna teď si představuje vozík za deset až patnáct let, plný sladkostí a hraček nakoupených pro vnoučata, která se ještě nenarodila. I tato žena se jí jeví nepravděpodobná, stejně jako se pětadvacetileté dívce jevila nepravděpodobně čtyřicetiletá žena, o níž si tenkrát vůbec nedokázala představit, že jí jednou bude, a kterou už není.*“

Nečíslované a nepojmenované kapitoly jsou obvykle uvozeny popisem autorčiny fotografie z dané doby. Tímto prostředkem, který nachází své ozvuky i uvnitř kapitol, Annie Ernauxová nejen přibližuje ducha doby, ale také daná léta

slovy vizualizuje; popisuje nejrůznější trendy, jež hýbou společností, a to s akcentem na vlastní ženskou zkušenost i na zkušenost celé generace. Na stránkách *Roků* se tak střetávají události z roku 1968, nástup konzumerismu či prezidenta François Mitterranda například se spisovatelčinými obavami z odchodu do důchodu, ze stárnutí.

Před třemi roky vzbudila porota Nobelovy ceny pozdvižení, když ocenění předala literárně vytríbenému, ale názorově problematickému Peterovi Handkemu, jenž v 90. letech podporoval Slobodana Miloševiče. Loni zas nad výrokem poroty leckdo nechápavě krčil rameny, protože dílo tanzanského spisovatele a akademika Abdulrazaka Gurnaha nebylo často známé ani literárním fajnšmekrům. Ani Annie Ernauxová není zrovna světová celebrita. Pokud se však začteme do některé z jejích knih, o tom, zda je letošní Nobelova cena za literaturu ve správných rukou, nebudeme pochybovat dlouho.

KRYŠTOF EDER

